

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Quæstiones, Qvæ Dispvatæ Dicvntvr, & Quæstiones
Quodlibetales, siue Placitorum eiusdem S. Thomæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

Vtrum potentia generandi, & pote[n]tia creandi sint idem.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72780](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72780)

Lib. 1. c. 18. & preced.

¶ 8 Præt. Secundum Philosophum 5. Phis. relatio non pot esse terminus motus per se, & per consequens nec actionis, & ita nec potentia obiectum, que dicitur respectu actionis. Sed generatio & filius in diuinis relatiue dicuntur: ergo Dei potentia ad ea se non extendit. Et sic posse generare non includitur in omnipotentia.

Lib. 3. c. 7. in fine & c. 8. & 23. a medio.

SED CONTRA est quod Aug. dicit contra Maximum. Si pater non potest generare filium sibi æqualem, ubi est eius omnipotentia ergo omnipotentia ad generationem se extendit.

¶ 2 Præt. Omnipotentia in Deo dicitur non solum respectu actuum exteriorum vt creare, gubernare, & huiusmodi, q ad effectus exteriori terminari significantur, sed etiã respectu actuum interiorum vt intelligere & velle. Si quis enim Deum non posse intelligere diceret eius omnipotentia derogaret. sed filius procedit vt verbum per actum intellectus: ergo respectu generationis filii, omnipotentia Dei intelligitur.

¶ 3 Præt. Maius est generare filium quam creare celum & terrã: sed posse creare celum & terrã est omnipotentia: ergo multo magis posse filium generare.

¶ 4 Præt. In quolibet genere est vnum principium, ad quod omnia, que sunt illius generis reducuntur: in genere autem potentiarum principium est omnipotentia: ergo omnis potentia ad omnipotentiam reducitur: ergo & potentia generandi vel continetur sub omnipotentia, vel in genere potentiarum erunt duo principia, quod est impossibile.

Prima p. q. 274. art. 3. & q. 30. art. 1. & hic in 6. articulo.

RESPON. Dicendum, q potentia generandi pertinet ad omnipotentiam patris, non autem ad omnipotentiam simpliciter. quod sic pater. Cum enim potentia in essentia radicari intelligatur, & sit principium actionis, oportet idem esse iudicium de potentia & actione, quod est de essentia. In essentia autem diuina hoc considerandum est, q propter eius summã simpliciter, quicquid est in Deo est diuina essentia: vnde & ipsa relationes, quibus personae ad inuicem distinguuntur, sunt ipsa diuina essentia fm rem. Et quãuis vna & eadẽ essentia sit cõmunis tribus personis, non tñ relatio vnus persona: cõis est tribus, propter oppositionem relationum ad inuicem. Ipsa enim paternitas est diuina essentia, nec tamẽ paternitas filio inest propter oppositionem paternitatis & filiationis: vnde potest dici, q paternitas est diuina essentia prout est in patre, non prout est in filio. Non. n. eodẽ modo est in patre & filio, sed in filio vt ab altero accepta, in patre autem non. Nec tamẽ sequitur, q quãuis paternitatem filius non habeat, quam pater habet, aliquid habeat pater, quod non habet filius. Nã ipsa relatio secundum rationem sui generis, inquantum est relatio, non habet quod sit aliquid, sed solum q sit ad aliquid. Quod sit vero aliquid secundum rem, habet ex illa parte, qua inest, vel vt idem secundum rem, vt in diuinis, vel vt habens causam in subiecto, sicut in creaturis vnde cum id quod est absolutum, communiter sit in patre & filio, non distinguuntur secundum aliquid, sed secundum ad aliquid tantum. vnde non potest dici quod aliquid habet pater quod non habet filius, sed q aliquid secundum vnum respectum conuenit patri, & secundum alium aliquid filio. Similiter ergo dicendum est de actione & potentia. Nã generatio significat actionem cum aliquo respectu: & potentia generandi significat potetiam cum respectu, vnde ipsa generatio est Dei actio, sed prout est patris tantum: & similiter ipsa potentia generandi est Dei

oipotencia, sed prout est patris tantum. Nec tñ sequitur q aliquid possit pater, quod non possit filius. Sed oia quacumq; pot pater, potest filius. quãuis generare non possit. Nam generare ad aliquid dicitur.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod posse generare, ad omnipotentiam pertinet, sed non prout est in filio, ut dictum est.

AD SECUNDVM dicendum, q Aug. non intendit ostendere totã rõnẽ oipotentia in verbis illis, sed quoddam oipotentia signum. Nec loquitur de omnipotentia nisi secundum quod ad creaturas se extendit.

AD TERTIVM dicendum, q possibile, ad quod oipotencia se extendit, non est accipiendum solum pro contingenti: quia & necessaria sunt per diuinã potentia ad esse producta. Et sic nihil prohibet generationẽ filii computari inter possibilia diuinã potentia.

AD QVARTVM dicendum, q licet oipotencia absolute considerata non sit propria patris, tan. e. prout cointelligitur ei determinatus modus existendi, siue determinata relatio, propria sit patri. Sicut hoc quod dicitur Deus pater, patri proprium est: quãuis Deus sit tribus commune.

AD QVINTVM dicendum, q sicut una & eadem est essentia trium personarum, non tñ sub eadem relatione, uel secundum eundem modum existendi est in tribus personis, ita est & de omnipotentia.

AD SEXTVM dicendum q generatio filii & productio creaturarum non sunt vnus rationis secundum vnioactionem, sed secundum analogiam tantum. Dicit enim Basilius, q accipere, filius habet cõe cũ omni creatura, & ratione huius dicitur primogenitus omnis creaturæ. Col. 1. Et hac ratione potest eius generatio productionibus creaturæ communicari sub una distributione.

AD SEPTIMVM dicendum, q generatio filii est subiecta omnipotentia non hoc modo, quo subiectum inferioritatem designat, sed hoc modo quo designat solummodo potentia obiectum.

AD OCTAVM dicendum, quod generatio filii significat relationem per modum actionis, & filius per modum hypostasis subsistentis. Et ideo nihil prohibet quin respectu horum omnipotentia dicatur. Alia vero rationes non concludunt, nisi quod posse generare, ad omnipotentiam patris pertineat.

ARTICVLVS VI.

Vtrum potentia generandi & potentia creandi sint idem.

SEXTO quaeritur, vtrum potentia generandi & potentia creandi sint idem. Et videtur quod non.

Generatio enim est operatio uel opus naturæ, sicut Damasc. dicit. Creatio vero, est opus voluntatis, ut patet per Hila. in libro de syno. sed voluntas & natura non sunt idem principium, sed ex opposito diuiduntur, ut patet secundo. Phis. ergo potentia generandi, & potentia creandi non sunt idem.

¶ 2 Præt. Potentia distinguuntur per actus, ut habetur secundo de anima. Sed generatio & creatio sunt actus multum differentes: ergo & potentia generandi, & potentia creandi non sunt una potentia.

¶ 3 Præt. Minor unitas est corum, que in aliquo vnioantur, q eorum, que habent idem esse: sed potetia generandi & potentia creandi in nullo vnioantur, sicut nec generatio nec creatio, nec filius & creatura: ergo potentia generandi & potetia creandi

Quaest. dist. S. Thomæ. B 3 non

In corp. art.

B. 1035

Hom. de G. de 15.

L. 1. cap. 17. lib. 1. cap. 8.

2. Phis. com. 45. & 49.

2. de anima com. 33.

Enchirid. ca. 26. n. 103.

Art. 3. in quaest.

Quaest. dist. S. Thomæ.

non sunt idem secundum esse.

¶ 4 Præterea. Inter ea quæ sunt idem, nõ cadit ordo: sed potentia creandi est prior quæ potentia generandi secundum intellectum, sicut essentialis notionalis: ergo prædictæ potentie non sunt idem.

SED CONTRA. In Deo non differt potentia & essentia, sed vna tantum est diuina essentia: ergo & vna tantum potentia. Non ergo prædictæ potentie distinguuntur.

Liba. de ge
neci ad hec
raut ca. 6. &
7. to 3.

¶ 2 Præterea. Deus non facit per plura quod potest facere per unum: sed per unam potentiam Deus potest generare & creare, præcipue cum generatio filii sit ratio productionis creaturæ, secundum illam Augustini expositionem, Dixit & facta sunt, id est, uerbum genuit in quo erat, ut fierent, ergo vna tantum potentia est generandi & creandi.

Art. præc.

RESPON. Dicendum, quod sicut supra dictum est, ea quæ de potentia dei in diuinis, considerata sunt ex ipsa essentia. In diuinis autem licet una relatio ab altera distinguatur realiter per oppositionem relationum, quæ reales in Deo sunt, ipsa tamen relatio non est aliud secundum rem quam ipsa essentia, sed solum ratione differens, nam relatio ad essentiam oppositionem non habet. Et ideo non est concedendum quod aliquid absolute in diuinis multiplicetur: sicut quidam dicunt, quod in diuinis est duplex esse, essentialis & personale. Omne enim esse in diuinis, essentialis est, nec persona est nisi per esse essentialis. In potentia uero præter id quod est ipsa potentia, consideratur respectus quidam uel ordo ad id quod potentie subiacer. Si ergo potentia, quæ est respectu actus essentialis, sicut potentia intelligendi uel creandi, comparatur ad potentiam, quæ est respectu actus notionalis (cuiusmodi est potentia generandi) secundum id quod est ipsa potentia, inuenitur una & eadem potentia sicut est unum & idem esse naturæ & personæ. Sed tamen utriusque potentie colligitur alius & alius respectus, secundum diuersos actus ad quos potentia dei. Sic ergo potentia generandi & creandi est una & eadem potentia, si consideretur id quod est potentia. Differunt tamen secundum diuersos respectus ad actus diuersos.

D. 945.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod licet in creaturis differant natura, & propositum: in diuinis tamen sunt idem secundum rem. Vel potest dici, quod potentia creandi non nominat propositum siue uoluntatem, sed potentiam prout a uoluntate imperatur. Potentia autem generandi secundum quod natura inclinatur, agit: hoc autem non facit diuersitatem potentie. Nam nihil prohibet aliquam potentiam ad aliquem actum imperari a uoluntate, & ad alium inclinari a natura. Sicut intellectus noster ad credendum inclinatur uoluntate, ad intelligendum prima principia ducitur ex natura.

AD SECUNDUM dicendum, Quanto aliqua potentia est superior, tanto ad plura se extendit: unde minus est distinguibilis per diuersitatem obiectorum, sicut imaginatio vna potentia est respectu omnium sensibilium, respectu quorum sensus proprii distinguuntur. Diuina autem potentia est summe eleuata. Unde differentia actuum in ipsa potentia quantum ad id quod est, diuersitatem non inducit: Sed secundum unam potentiam Deus omnia potest.

AD TERTIUM dicendum, quod potentia generandi & potentia creandi quantum ad ipsam (ut ita loquar) potentie substantiam, non solum uniuocantur, sed sunt unum. Sed quod analogice dicatur, hoc est ex ordine actus.

F AD QUARTUM dicendum, quod prædictæ potentie non ordinantur secundum prius & posterius, nisi prout distinguuntur. Unde ordo earum non attenditur nisi per respectum ad actus. Et ex hoc patet, quod potentia generandi est prior potentia creandi, sicut generatio creatione. Quantum uero ad hoc quod ad essentiam comparantur, sunt idem, & non est in eis ordo.

QVAESTIO III.

De creatione.

Et habet articulos xix.

- G ¶ Primò, n. quæritur, Vtrum Deus possit aliquid creare.
- ¶ Secundò, Vtrum creatio sit mutatio.
- ¶ Tertio, Vtrum creatio sit aliquid realiter in creatura.
- ¶ Quarto, Vtrum potentia creandi sit creatura communicabilis.
- ¶ Quintò, Vtrum possit esse aliquid quod non sit a Deo creatum.
- ¶ Sextò, Vtrum sit unum tantum creationis principium.
- ¶ Septimò, Vtrum Deus operetur in omni operatione naturæ.
- ¶ Octauò, Vtrum creatio operi naturæ admisceatur.
- ¶ Nonò, Vtrum anima creetur.
- H ¶ Decimò, Vtrum anima sit creata in corpore uel extra corpus.
- ¶ Undecimò, Vtrum anima sensibilis & vegetabilis sint per creationem.
- ¶ Duodecimò, Vtrum sint in femine quando descenditur.
- ¶ Tertiodecimò, Vtrum aliquod ens ab alio, possit esse æternum.
- ¶ Decimoquartò, Vtrum id quod est diuisum a Deo per essentiam possit semper fuisse.
- ¶ Quintodecimò, Vtrum res processerint a Deo per necessitatem naturæ.
- ¶ Sedecimò, Vtrum ab vno primo possit procedere multitudo.
- I ¶ Septimodecimò, Vtrum mundus semper fuerit.
- ¶ Octauodecimò, Vtrum angeli sint creati ante mundum visibilem.
- ¶ Nonodecimò, Vtrum potuerint esse Angeli ante mundum visibilem.

ARTICVLVS PRIMVS.

Vtrum Deus possit aliquid creare ex nihilo.

QVAESTIO est de creatione, quæ est primus effectus diuinæ potentie. Et primo quæritur, vtrum Deus possit aliquid creare ex nihilo. Et videtur quod non. Deus nõ potest facere contra communem animi conceptionem, sicut quod totum nõ sit maius sua parte: sed sicut dicit Philosophus in 1. Physi. communis conceptio ex sententia Philosophorum fuit, quod ex nihilo nihil fiat: ergo Deus nõ potest de nihilo aliquid facere.

¶ 2 Præterea. Omne quod sit, antequam esset, possibile erat esse si enim erat impossibile esse, nõ erat possibile fieri. nihil enim mutatur ad id quod est impossibile. Sed potentia, qua aliquid potest esse, non potest esse nisi in aliquo subiecto: nisi forte ipsamet sit subiectum. nam accidens absque subiecto esse non potest. Ergo omne quod sit, fit ex materia uel subiecto. Impossibile est ergo ex nihilo aliquid fieri.

¶ 3 Præterea. Infinitam distantiam nõ contingit pertransire: sed nõ entis simpliciter ad ens est infinita distantia